

ATKUYRUKLU ADAM ROMANINDA CİNAYETLERİN PSİKOLOJİK SEBEPLERİ

Gulzar Mammadova

■ Osman Aysu, son dönem polisiye edebiyatımızın tanınmış yazarlarından. Genellikle casus romanları kaleme almakla beraber *Atkuyruklu Adam* ve *Bıçak Sırtı* gibi az sayıda seri cinayet romanı da yazmıştır.

1997 yılında yayımlanan *Atkuyruklu Adam*¹, hem seri cinayetleri anlatan bir polisiye eser hem de psikolojik bir roman özelliği taşır. Romanın ana kahramanı mühendis Turgut Atamer, şehrin zengin ailelerinden birinin oğludur, çevresinde nazik ve sempatik bir kişi olarak tanınır. Ancak onun bilinmeyen bir başka yüzü daha vardır: Katildir, seri cinayetler işler, roman boyunca dört kadını öldürür. Bunun üzerine emniyet görevlileri ile ABC televizyonunun program yapımcısı Sibel Candan ve kameraman Ayhan Berkmen, katilin peşine düşer. Dolayısıyla romanda seri cinayetlerden oluşan bir “muamma”, bu cinayetleri işleyen bir katil/suçlu ve muammayı çözme işlevi gören “araştırmacı/dedektif”ler vardır. Romanın ana düğümü ise “söz konusu cinayetleri kimin işlediği” sorusudur. Bu bakımdan *Atkuyruklu Adam* polisiye romanın “Kim yaptı?” türüne uygundur. Ancak Aysu “cinayeti kim işledi?” sorusu üzerine kurulan klasik polisiye şemasının ötesine geçer; suçun psikolojik nedenleri üzerinde ayrıntılı biçimde durarak romanına psikolojik bir boyut ekler. Nitekim tecavüz ve öldürme suçlarının yoğun bir biçimde görüldüğü *Atkuyruklu Adam*’da yazar, sık sık katilin çocukluğuna inmekte, annesiyle yaşadığı sorunlara ve bu sorunlardan doğan psikolojik travmalara vurgu yapmaktadır.

Katil Atamer’in romanda kendine kurban olarak hep ahlak dışı ilişkiler kuran kadınları seçmesi, onlarla tanışıp önce cinsel ilişki kurması

1 Osman Aysu, *Atkuyruklu Adam*, İnkılap Yayınevi, İstanbul 1997. Yazımızda eserin bu baskısından yararlanılmıştır.

ve sonra karınlarını deşerek öldürmesi, elbette tesadüfi değildir. Kurbanların seçimi ve cinayetlerin işleniş biçimi, suçun asıl sebebinin -romanın ileriki sayfalarında açıklandığı üzere- katil Turgut Atamer'in çocukluğunda annesiyle yaşadığı birtakım olaylar olduğunu göstermektedir. Anne ile yaşanan sorunlar, çocuk Atamer'in ruhunda tamir edilmesi imkânsız travmalar yaratmış ve onu suça itmiştir.

Eserden anlaşılacağı üzere Turgut Atamer, çift karakterli bir kişidir, zaman zaman ruhsal kriz geçirir ve kriz esnasında başka bir karaktere bürünür. Topluma yansıyan yönüyle o, Çamlıca'da bir köşkte ikamet eden eğitimli, zengin, çevresince sevilen, nazik biridir. Ancak içindeki ikinci karaktere büründüğünde -ki olumsuzdur- Nişantaşı'nda ikamet eden, "...uzun boylu, at kuyruğu saçlı, her zaman güneş gözlüğü takan" (Aysu, 1997: 7), "...Hippi kılıklı, hep blucinle dolaşan." (Aysu, 1997: 130), "...İri yarı, güçlü ve de eni konu yakışıklı (...) Adaleli[bir] vücut[a] (...) altın sarısı saçlar[a]" (1997: 162) sahip farklı bir erkektir, deyim yerindeyse romandaki lakabıyla "at kuyruklu adam"dır. Eserde Atamer'in yaşadığı iki mekân da âdeta çift kişilikli oluşunun göstergesi gibidir: Çamlıca'daki köşk, Atamer'in olumlu, olgun, kibar yüzünün, Nişantaşı'ndaki daire ise şiddete, cinayete eğilimli kişiliğinin sahnesidir. Örneğin Nişantaşı'ndaki daire, Atamer'in annesini öldürdüğü ve sık sık ruhsal kriz yaşadığı mekândır.

Bütün bu bilgiler, katilin krizlerini ve cinayetleri açıklayabilmek için 'anne problemi'ne odaklanmayı gerekli kılıyor.

Turgut Atamer'in annesi Handan Hanım, kocasının ölümünden sonra rahat bir hayat sürdürmeye başlar. Romanda tanıtıldığı üzere çok güzel fakat "*O harikulade güzelliğine rağmen, çok huysuz ve hükmeden bir kadın*"dır (1997: 29) dır, aynı zamanda Atamer ailesinin hizmetkârı Zeki Efendi'nin de belirttiğine göre "*...Hayata sıkı sıkıya bağlı, yaşamayı ve eğlenmeyi seven biri[dir]*" (1997: 29). Kocasını Reşit Efendi öldükten sonra "*...Evdeki lüks ve israf artmış*" (1997: 29) ve genç kadın zamanla "*Ufak oğlunu da ihmale başlamıştı[r]*." (Aysu, 1997: 29). Eşinin ölümünü âdeta bir fırsata çevirerek, "*Her gün başka biriyle*." (Aysu, 1997: 473) beraber olur ve ilişkilerini oğluna izletir. Sadece izletmekle kalmaz, onu dünyaya getirdiğinden duyduğu büyük pişmanlığı her fırsatta çocuğunun yüzüne haykırır (Aysu, 1997: 472). Turgut Atamer'in çocukluğunda yaşadığı bu iğrenç durum, zamanla annesinden ve genel olarak tüm kadınlardan nefret etmesine sebep olur. Genç adam bu sebeple daha sonra zaman zaman ruhsal krizler geçirir. Kriz ilk olarak kol ve bacaklarında hafif kasılmalarla başlar. Daha sonra sol gözünde bir seğirme meydana gelir (Aysu, 1997: 447). Vücudundaki bu ani değişim ve kasılmaları kendisi, "*...görevini son zamanlarda yeterince yerine getirmemesinin tanrısal cezası*" (Aysu, 1997: 447) olarak değerlendirebilir. Sonra soğuk soğuk terlemeye ve gittikçe şuurunu bulunmaya başlar. Bu esnada gözü yatak odasına ilişir ve odaya annesinin gireceğini düşünür. Kendi kendine "*Başını sallayıp inleyerek mırıldan[ır]. Hayır, hayır gelemez o. Öldü. Ölümler gelemez. Benimki hayal. Gelmelerini istemiyorum*." (Aysu, 1997: 447) der. Romandaki şu cümleler Atamer'in yaşadığı krizi, gördüğü halüsinasyonları ve içinde bulunduğu psikolojik bunalımı yansıtmaktadır:

Eliyle gözlerinin önünde belirmeye başlayan hayali kovmak istercesine boşlukta hareketler yapmaya başladı. Krizin tam sınırında olduğunu hissediyordu. Az sonra feci bir kabusun içine yuvarlanacaktı. Annesi yine ona eziyet edecek, ya ceza verip karanlık dolaba tıkacak ya da gözünün önünde bir yabancıyla yatacaktı. Adam hissettirmeden ona bakacaktı. Belki kurt köpeği Huysuz'u da üstüne salabilirdi... (Aysu, 1997: 448).

Krizlerin saatlerce ya da günlerce sürdüğü olur. Atamer bu durumu yaşarken aslında “*Kişiliğinin değiştiğini[n], saldırgan ve kırıncı olduğunu[n] adeta başka bir kişiliğe büründüğünü[n]*” (Aysu, 1997: 327) farkındadır.

Onun çocukluğunda yaşadığı problemler, krizin yanı sıra zaman zaman gördüğü rüyalarla da ortaya çıkar. Genç adam, rüyalarında çocukluk yıllarına dönmekte, annesi tarafından bir dolaba kapatıldığını görmekte ve o yıllardaki travmayı tekrar tekrar yaşamaktadır. Dolayısıyla krizler gibi rüyalar da romanda Atamer’in psikolojik sorunlarını yansıtmaya işlevi görür.

Bütün bunların sonucunda Atamer, annesine karşı büyük bir nefret duyar, zaten krizler ve rüyalar bu nefretin göstergesidir. Nitekim genç adam nefretini zaman zaman dile getirir, ona göre annesi Handan Hanım “...*Hayatında tanıdığı ilk kötü kadındır* (...) *Ahlaksızlık abidesi, adi ve pespaye biri* [dir]. *Ruhunu şeytana satmış, içi arzu dolu bir kadın* [dır].” (Aysu, 1997: 445-46).

Bu nefret nedeniyle cinayetler işlemeye başlar. Kendini “*kutsal bir görevin temsilcisi*...” (Aysu, 1997: 161) olarak görür, sokak kadınlarını öldürür, böylece onları kirden arındırdığını düşünmekte, ayrıca “*İlahi koruma altında*...” (Aysu, 1997: 161) olduğuna inanmaktadır.

Romanda Atamer, cinayetler silsilesine daha çocuk yaştayken annesini öldürerek başlar. Ardından “...*dünyadaki tüm kötülüklerin ve ahlaksızlıkların kaynağı olan*” (Aysu, 1997: 474) sokak kadınlarını ortadan kaldırmayı kendisine görev edinir. Lakin işlediği cinayetleri hiçbir zaman suç olarak kabul etmez, aksine bir “...*arındırma işlemi*” (Aysu, 1997: 517) olarak görür. Romanda Atamer’in bu “arındırma” işlemi “...*sadece toplumu günah ve pisliklerden kurtarmaya çalışan iyi ahlak görevlisiydi. Şimdiye kadar tek bir namuslu kadına dokunmamış, elini bile sürmemişti. Toplumda onun kutsal görevini yerine getirecek bir mekanizma ya da kuruluş yoktu. Bu iş ancak gönüllü olarak yapılabilirdi. Toplum adına ve onun yüce çıkarları uğruna.*” (Aysu, 1997: 446) cümleleriyle dile getirilir. Katilin, cinayet işlemeyi bir arındırma işlemi ve kendisine verilmiş bir kutsal görev olarak görmesi, psikolojik bir rahatsızlığa işaret etmektedir.

Atkuyruklu Adam’da cinayetlerin işlenme biçimi de psikolojik bir anlam içerir. Katilin, annesinin ve daha sonra öldürdüğü kadınların karınlarını, rahimlerini bıçakla deşmesi dikkat çekicidir. Bu, onun doğduğu rahme, dolayısıyla dünyaya karşı şiddetli bir protesto anlamı taşır. Belli ki Atamer, böylece hem onu dünyaya getiren anneden intikam almakta hem de dünyaya geldiğine isyan etmektedir.

Eserde bunun dışında başka psikolojik sorunlar da vardır. Örneğin Turgut Atamer'in her cinayet sonrasında kurbanlarının iç çamaşırlarını alması bu tür bir problemdir. Katil, aldığı iç çamaşırları Nişantaşı'ndaki evinin gömme dolabında saklayarak bir koleksiyon yapar. Ona göre bu koleksiyon "*En kıymetli hazinesi...*"dir (Aysu, 1997: 315) ve koleksiyonun "*en eski ve en kıymetli parçası...*" (Aysu, 1997: 474) annesine ait olandır. Söz konusu hareketler, katilde bir cinsel obje fetişizminin bulunduğuna işaret etmektedir.

Bütün bunların sonucunda Atamer'in işlediği cinayetlerin kökeninde annesinin farklı erkeklerle yaşadığı gayrimeşru ilişkilerin bulunduğu açıktır. Katil, anneyi bu nedenle kirli bir kadın olarak görmekte ve kurbanlarını ahlak dışı ilişkiler kuran –bir anlamda arındırılması gereken- kadınlar arasından seçmektedir. Çünkü annesiyle kurbanları arasında bu bakımdan bağlar kurar. Örneğin kurban olarak seçtiği Serap Uzunova'nın tavır ve hareketleriyle, yıllar önce annesinin yabancı erkeklerle karşı sergilediği tavır ve davranışlar arasında benzerlikler bulur ve bu benzerliği "*Tıpkı onun gibiydi! Onun da erkekleri nasıl baştan çıkardığını gözleriyle, o küçük ve masum gözleriyle görmüştü. O uğursuz evde, içine tıklandığı gardrobun aralığından gözlerdi içerisini. Yanılmıyordu hep aynı taktikti bu...*" (Aysu, 1997: 301) sözleriyle ifade eder. Annenin karşı cinsle yönelik baştan çıkarıcı tavırları ve ahlak dışı ilişkileri yıllar sonra oğlunda tüm kadınlara karşı bir nefret ve güvensizlik duygusunun doğmasına sebep olmuştur. Karakterin çocukluk evresinde yaşadığı bu psikolojik problem, ileriki hayatında derin izler bırakmış ve onu seri cinayetler işlemeye sürüklemiştir.

Sonuç olarak Aysu'nun *Atkuyruklu Adam*'ında suçun ana sebebi psikolojiktir. Yazar, bu sebeple romanında canlandırdığı katilin (Turgut Atamer) çocukluk evresine dek iner ve orada bir anne probleminin bulunduğuna işaret eder. Katilin ruhsal dünyasındaki yaraları, fırtınaları, yaşadığı krizleri ayrıntılı bir biçimde tasvir eder, suçun arkasındaki psikolojik sorunlara eğilir. Sonuçta polisiyenin sadece muamma çözmeye dayalı merakı kamçılayan yapısını kırar, esere psikolojik bir derinlik kazandırır. Bu bakımdan *Atkuyruklu Adam* psikolojik bir cinayet romanıdır.